
Erkjenne interkulturell kompetanse

Hva viser at jeg har interkulturell kompetanse?

The Pestalozzi Programme
European Wergeland Centre
Intercultural Cities Programme

Videre lesning:

Council of Europe (2008), White paper on intercultural dialogue: “living together as equals in dignity”

UNESCO (2007), *UNESCO Guidelines on intercultural education*, Paris.

European Commission (2007) on a *European agenda for culture in a globalizing world (Communication from the commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions)*

Hva viser at jeg har interkulturell kompetanse?

Å være interkulturell kompetent har i flere tiår blitt anerkjent som avgjørende for fredelig sameksistens i en mangfoldig verden. Tallrike politiske dokumenter og anbefalinger fra internasjonale organisasjoner, som for eksempel «The White Paper on Intercultural Dialogue» (Europarådet, 2008) har også uttrykt dette behovet svært tydelig. Interkulturell kompetanse er en viktig kompetanse for hver enkelt som skal jobbe for utvikling og vedlikehold av bærekraftige demokratiske samfunn. Målet med dette verktøyet er å støtte deg på veien til en bedre forståelse av deg selv i forhold til mangfold.

I det som følger, er de viktigste komponentene - holdninger, ferdigheter og kunnskap - som utgjør interkulturell kompetanse beskrevet i form av jeg-utsagn. Utsagnene beskriver observerbar atferd som kan være assosiert med spesifikke aspekter av komponentene. Naturligvis henger komponentene sammen siden den kunnskapen vi har om verden og om menneskelig samhandling, så vel som våre holdninger til disse kun kan gjøres synlig og observerbar gjennom vår atferd. Videre kan kompetanseutvikling og kunnskapstilegnelse bare øke interkulturell kompetanse hvis vi har de rette holdningene og bruker kunnskap og ferdigheter vi har tilegnet oss tilsvarende. Det er nettopp på grunn av betydningen av holdninger, at disse delkomponentene er flere enn komponentene for ferdigheter og kunnskap.

Dette verktøyet ble utviklet av en gruppe bestående av 30 lærere, skoleledere og eksperter fra hele Europa i en tre-dagers Think Tank. Verktøyet er et uttrykk for den delte kompetansen som deltakerne innehar og for de siste resultater fra forskning og prosjektarbeid innen Rådet Europa og andre internasjonale organisasjoner. Arbeidet ble organisert i samarbeid mellom Pestalozzi-programmet og Europarådets Intercultural Cities-programmet og Det Europeiske Wergelandsenteret. Verktøyet ble deretter testet av 50 lærere og skoleledere i 14 land. Arbeidet med verktøyet har tatt hensyn til de rike tilbakemeldingene mottatt i løpet av testperioden.

Hva viser at du er interkulturell kompetent? Verktøyet er ment å hjelpe deg med å se på deg selv, på din interkulturell kompetanse, og anerkjenne dine sterke sider, samt få øye på områder som trenger å videreutvikle. Når du har 20 eller 30 minutter, len deg tilbake og reflekter over listen med jeg-utsagn som beskriver observerbar atferd. Tenk på deg selv i forhold til menneskene rundt deg, folk som er nær eller ikke nær, folk fra ulike sosio-kulturelle, regionale, sosioøkonomiske eller språklige bakgrunner. Tenk på interkulturelle møter du har hatt i en situasjon som omfatter andre. Prøv å huske hvordan du følte, hva du visste og hva du gjorde, og kryss av i den aktuelle boksen ved siden av hver setning. Du kan bruke verktøyet på egen hånd, eller du kan prøve det ut sammen med kolleger eller medelever i en gruppe. Når du er ferdig, er det sannsynligvis på tide å reflektere over skrittene du kan ta for å utvikle deg videre. Du kan komme tilbake til verktøyet når som helst og gå gjennom det, eller deler av det, på nytt for å finne ut hva som har forandret seg.

Interkulturell Kompetanse (IKK) – en sjekkliste.

Holdninger

1. = aldri; 2.= sjelden; 3. = noen ganger; 4. = ofte; 5. = alltid	1	2	3	4	5
1. Respekt					
<i>Jeg viser respekt/aktelse for andre mennesker som likeverdige.</i>					
<i>Jeg gir andre mennesker rom til å uttrykke seg. Jeg lytter til og forholder meg til deres argumenter.</i>					
<i>Jeg dømmer ikke ut fra første inntrykk.</i>					
2. Å leve med flertydighet					
<i>Jeg er villig til midlertidig å sette mine egne verdier og normer til side.</i>					
<i>Jeg viser tålmodighet i møte med noe som er ukjent eller uvant.</i>					
<i>Jeg samhandler uten å vite sikkert hva den andre tenker og føler.</i>					
<i>Jeg er bevisst på at mine tenke- og handlemåter blir påvirket av visse verdier og normer, og viser dette.</i>					
3. Åpenhet og nysgjerrighet					
<i>Jeg viser en vennlig interesse overfor mennesker og ting jeg møter (jf. Bertrand Russell).</i>					
<i>Jeg søker kontakt med nye mennesker når anledningen byr seg.</i>					
<i>Jeg spør andre om deres synspunkter og bakgrunnen for deres handlinger.</i>					
4. Empati					
<i>Jeg er oppmerksom på andres følelser.</i>					
<i>Jeg viser medfølelse med andre mennesker.</i>					
5. Selvbevissthet					
<i>Jeg viser at jeg er trygg på å beskrive mine styrker og svakheter.</i>					
<i>Jeg aksepterer at jeg kan gjøre feil.</i>					
<i>Jeg tar ansvar for mine feil.</i>					
<i>Jeg ber andre om hjelp når jeg trenger det.</i>					
<i>Jeg tilpasser min atferd når jeg ser at det kan være nyttig.</i>					
6. Trygghet i å utfordre andre og å bli utfordret					
<i>Jeg viser at jeg ikke er redd å være uenig med andre</i>					
<i>Jeg foreslår alternative måter å se eller å gjøre ting på.</i>					
<i>Jeg viser at jeg aksepterer å bli utfordret.</i>					

Ferdigheter

1. = aldri; 2.= sjelden; 3. = noen ganger; 4. = ofte; 5. = alltid	1	2	3	4	5
1. Interaksjon					
<i>Jeg lytter oppmerksomt til andre.</i>					
<i>Jeg forsikrer meg om at det jeg sier blir forstått slik jeg mente det.</i>					
<i>Jeg oppmuntrer andre mennesker til å gi uttrykk for sine behov og meninger.</i>					
<i>Jeg prøver å gi støtte når jeg ser hvordan andre føler.</i>					
<i>Jeg ser etter, og avklarer felles behov og forventninger.</i>					
2. Perspektivmangfold					
<i>Jeg søker informasjon fra forskjellige kilder.</i>					
<i>Jeg forklarer mine tanker og handlinger med blick for andre perspektiver.</i>					
<i>Jeg uttrykker mitt synspunkt i forhold til både motstridende og utfyllende meninger.</i>					
<i>Jeg bruker mine forestillingsevner for å bidra med ulike perspektiv.</i>					

3. Kritisk tenkning					
<i>Jeg bruker all tilgjengelig informasjon og mine analytiske ferdigheter for å bekrefte mine tolkninger.</i>					
<i>Jeg stiller kritiske spørsmål ved andres tolkninger, også de fra autoritetspersoner og anerkjente kilder.</i>					
<i>Jeg tilbyr alternative måter å tolke andres ideer og handlinger.</i>					
<i>Jeg tar initiativ til å få løst problemer.</i>					
<i>Jeg argumenter tydelig for å forklare mine tanker og valg.</i>					

4. Problemløsning og samarbeid					
<i>Jeg identifiserer spørsmål og problemer som må løses.</i>					
<i>Jeg bruker ulike perspektiv på et problem for å løse det.</i>					
<i>Jeg tar initiativ til å finne løsninger på problemet.</i>					
<i>Jeg støtter andres forsøk på å løse problemet.</i>					
<i>Jeg søker aktivt etter løsninger sammen med andre som er involvert.</i>					
<i>Jeg får andre til å føle seg vel i gruppen som står ovenfor et problem.</i>					

5. Evne til personlig utvikling					
<i>Jeg utforsker nye ting og situasjoner.</i>					
<i>Jeg reflekterer over og analyserer mine motiv, behov og målsettinger.</i>					
<i>Jeg endrer måten jeg gjør ting i lys av ny innsikt.</i>					

Kunnskap

1. = aldri; 2.= sjelden; 3. = noen ganger; 4. = ofte; 5. = alltid	1	2	3	4	5
1. Kunnskap om samhandling					
<i>Jeg forholder meg til såvel verbal som non-verbal kommunikasjon.</i>					
<i>Jeg viser at jeg forstår at ord og kroppsspråk kan ha ulik betydning i ulike sammenhenger.</i>					
<i>Jeg avklarer betydninger for å unngå misforståelser.</i>					
<i>Jeg tar innflytelsen maktforhold kan ha på samhandling.</i>					
<i>Jeg viser at jeg forstår at ulike typer samhandling har ulike mål og følger ulike regler.</i>					

2. Kunnskap om sosiale praksiser/handling					
<i>Jeg viser bevissthet omkring det at andre kan tenke, opptre og føle forskjellig.</i>					
<i>Jeg utforsker aktivt grunnene for de ulike handlemåter og reaksjonene.</i>					

3. Kunnskap om sosiale og politiske aktørers rolle (individer og institusjoner)					
<i>Jeg anerkjenner at mangfoldet påvirker sosiale og politiske forhold.</i>					
<i>Jeg ber om støtte eller informasjon fra sosiale, kulturelle og politiske aktører når jeg trenger det.</i>					
<i>Når et problem oppstår engasjerer jeg meg sammen de egnede sosiale eller politiske aktører.</i>					

4. Kunnskap om livssyn og trossystemer					
<i>Jeg erkjenner at åndelige og eksistensielle spørsmål spiller en viktig rolle i menneskers liv.</i>					
<i>Jeg kjenner til forskjeller mellom ulike tros- og livssyns systemer i samhandling med andre.</i>					
<i>Jeg lærer om andre tros- og livssynssystemer gjennom aktiv utforskning.</i>					
<i>Jeg viser forståelse for at menneskers livssyn og tro ikke er uforanderlige.</i>					
<i>Jeg erkjenner at tros- and livssyns systemer påvirker, men ikke bestemmer, en persons eller gruppes identitet.</i>					

Og nå? Hvor står jeg? Hvilken vei skal jeg ta?